WIKIVORT
הוורטיס שלנו לכולנו

פרשת שמיני

וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה', אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם (י ,א)

אש של רצון ואש של ציווי

בתחילת פרשת שמיני מספרת התורה על היום השמיני לחנוכת המשכן, היום שבו הגיעה השראת השכינה לשיאה. היה זה יום גדול ומרומם, יום שבו כבוד ה' נראה לעיני כל העם. אך דווקא בתוך הרגע הנשגב הזה אירעה טרגדיה גדולה שנחקקה לדורות: נדב ואביהוא, בני אהרן הכהן, הקריבו לפני ה' אש זרה ומתו.

אהרן הכהן, שברגע אחד הפך לאב שכול, מקבל את הבשורה הקשה בדממה: "וַיִּדֹּם אַהֲרֹן". התורה עצמה מפרטת סיבה אחת למיתתם: "וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה, אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם".

בפשטות, ניתן להבין שחטאם היה בכך שהקריבו קרבן או אש שלא נצטוו עליהם. מעין חריגה מגבולות הציווי האלוקי, ואולי אף דמיון לאיסור "בל תוסיף", האוסר על האדם להוסיף מדעתו מצוות שלא ציוותה התורה. אלא שלפי זה יש להבין: מדוע נענשו בעונש חמור כל כך של מיתה?

כדי להבין זאת, צריך להתבונן בעומק פעולת ההקרבה.

בשורש הרצון להקריב קרבן עומדת שאיפתו הפנימית של האדם לתת מעצמו לבוראו, להתקרב אליו, להשתייך אליו ולעמוד "לפני ה'". אש המזבח החיצונית מבטאת אש פנימית הבוערת בלב האדם, אש של כיסופים, געגוע ורצון להתקרבות אלוקית.

הרצון הזה אינו חדש. כבר קין והבל ביקשו להביא מנחה לפני ה'. עצם השאיפה לרוחניות, הצימאון לקרבת אלוקים והרצון לתת לה' הם חלק מהותי מן האדם, שנשמת אלוקים בקרבו. "כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ".

גם אצל נדב ואביהוא הייתה שאיפה גדולה ונשגבה. הם ביקשו להתקרב אל הקב"ה, להוסיף קדושה, להביא אש לפני ה'. כוונתם הייתה גבוהה וטהורה. אולם התורה מלמדת אותנו יסוד גדול: רצון רוחני, גדול ככל שיהיה, אינו מספיק לבדו. עבודת ה' איננה נבנית רק על רגש, התלהבות ושאיפה פנימית, אלא על ציווי, הדרכה וגבולות שניתנו מלמעלה.

דווקא מפני שעבודת ה' היא עבודת קודש, אין האדם רשאי לעצב אותה לפי תחושותיו בלבד. הרצון צריך להיות הכוח המניע, אבל התורה היא שמורה לאדם כיצד לבטא את הרצון הזה בפועל. כאשר הכוונה רצויה אך המעשה אינו רצוי, נוצרת פגיעה עמוקה בשורש עבודת ה'.

זהו עומק החטא של "אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם". לא הייתה כאן בהכרח מרידה פשוטה, אלא התפרצות של רצון קדוש שלא עבר דרך מסגרת הציווי האלוקי. ולכן דווקא בתוך מקום הקודש, ברגע של השראת השכינה, הדבר נעשה חמור כל כך.

ומכל מקום, התורה עצמה מעידה כי בפנימיותם היו נדב ואביהוא קרובים לה'. משה אומר לאהרן: "הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' לֵאמֹר, בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ". הם היו קרובים, גדולים ושואפים לקדושה. אולם קרבה גדולה מחייבת דיוק גדול. ככל שהאדם עומד במקום גבוה יותר, כך עבודתו צריכה להיות מדויקת יותר ומכוונת יותר לרצון ה'.

WIKIVORT
הוולטיס שלנו לכולנו

פרשת שמיני

דבר דומה מצינו כבר אצל קין. גם הוא ביקש להביא מנחה לה', אך הביא מן הפחות שבפירותיו, ולכן "אֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה". הרצון להקריב אינו מספיק אם הביטוי המעשי שלו פגום או אינו ראוי. עבודת ה' אינה נמדדת רק בשאלה האם האדם רוצה להתקרב, אלא גם בשאלה האם הוא מתקרב בדרך שה' ציווה.

זהו המסר לדורות מסיפור נדב ואביהוא.

האדם צריך לשמור על אש הקודש שבתוכו. עליו לטפח רצון, התלהבות, כיסופים וגעגוע לקרבת אלוקים. אך יחד עם זאת, עליו לדעת שאש זו צריכה לבעור בתוך הכלים שהתורה נתנה. עבודת ה' חייבת להיות בנויה על הדרכה אלוקית, על תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ולא רק על מחשבות, רגשות ורעיונות העולים בלב האדם, גם כשהם נראים לו נכונים ונעלים.

האש הפנימית היא הכוח. הציווי האלוקי הוא הדרך. ורק כאשר שניהם מתחברים יחד, הרצון הגדול והגבולות של התורה, נעשית עבודת האדם לרצויה לפני ה'.